

DIALOGMØTE OM ARBEIDET MED NY LANGSTIDSPLAN FOR FORSVARSSEKTOREN - NØKKELBUDSKAP FRA KONGSBERG DEFENCE & AEROSPACE

- **Takk:** Takk for at vi får komme hit og dele noen av våre tanker knyttet til innretningen av en fremtidig forsvarssektor i Norge, som innspill til en ny langtidsplan for sektoren. Vi vil benytte anledningen til å berømme Forsvarskommisjonen for et omfattende og grundig arbeid og vi støtter kommisjonens hovedbudskap om at Norges forsvarsevne i dag ikke står i samsvar med utfordringsbildet. Vi tilslutter oss også de overordnede anbefalingene om en økt ambisjon og en økonomisk opptrappingsplan for å styrke forsvarsevnen. Kommisjonens anbefalinger bygger på tre erkjennelser: Det er alvor, det er tid for handling og det må tas tak helhetlig. Dette er en virkelighet vi genuint kjenner oss igjen i, og med den som bakteppe ønsker vi å dele noen betraktninger og komme med noen anbefalinger.
- **Om oss:** Kongsberg Defence & Aerospace har i over 200 år vært Norges ledende leverandør av forsvarsteknologi. Vi har i dag drøyt 4000 ansatte. Vi produserer blant annet avanserte luftvernsystemer, vi lager kommando- og kontrollsystemer til ubåter og overflatefartøy, vi leverer svært avanserte presisjonsmissiler til sjøforsvaret og luftforsvaret, og vi produserer kritiske deler til kampflyet F-35 samt fjernstyrte våpenstasjoner til bruk på militære kjøretøy. Vi er en del av Kongsberg Gruppen ASA, som også er leverer markedsledende løsninger innen blant annet maritim industri og digitalisering.
- **Rammevilkår:** Krigen i Ukraina har avdekket at forsvarsindustrien ikke kunne trappe opp produksjonen i takt med etterspørselsveksten og at det i realiteten ikke eksisterer forsvarsindustriell beredskap i Norge, eller i Europa for øvrig, som kan levere og understøtte materiell og sikre forsyninger til Forsvaret i krise og krig. Fremtidens forsvarsevne må i langt større grad enn tilfellet er i dag bygge på partnerskap og samarbeid mellom myndighetene og industrien. Et partnerskap som reelt skal kunne understøtte forsvarssektorens oppgaver vil måtte basere seg på tydelige og avklarte rolle- og ansvarsfordelinger. Videre må samarbeidet være langsiktig, robust og gjensidig forpliktende, og gjelde i fred, krise, konflikt og krig.

- Myndighetene må våge å gjøre ting annerledes for å bedre utnytte kraften og farten i privat industri. Industrien kan omstille takt og volum raskt gjennom tidlig innkjøp av komponenter med lang ledetid, øke lagerbeholdning, øke produksjonskapasitet og ansettelse. I Kongsberg Defence & Aerospace har vi investert store midler på nettopp disse områdene, med en forventning om økt etterspørsel etter luftvernssystemer og missiler. Langsiktige og gjensidig forpliktende avtaler er en forutsetning for at samarbeidet mellom industri og forsvarssektoren skal gi økt forsvarsevne og beredskap.
- **Utvidet samarbeid:** Forsvaret bør prioritere og konsentrere seg om operativ virksomhet og militære kjernefunksjoner. Vi vil anbefale at Forsvaret samarbeider mer og tettere med forsvarsindustrien og næringslivet for å møte den teknologiske utviklingen, styrke beredskapen og legge til rette for at Forsvaret skal kunne konsentrere seg om sine kjerneoppgaver. Det er i Norge i dag mangel på kritisk kapasitet og kompetanse på flere områder. Det er avgjørende at de kapasitetene som allerede finnes i Norge faktisk blir utnyttet som del av nasjonens totale forsvars- og beredskapsevne. I fremtiden kan Forsvaret og private aktører samarbeide enda tettere om oppdrag, for eksempel om vedlikehold av fly, fartøy og kjøretøy. Et slikt samarbeid vil ikke ha som mål å bygge ned Forsvaret, men å kunne frigjøre kapasitet som dermed kan benyttes på kjerneoppgavene.
- **Maritim satsning:** De største investeringene i forsvarssektoren gjennom de neste 10-20 årene vil trolig være innenfor det maritime domenet. Slike store investeringer vil kunne muliggjøre at ny teknologi tas fram nasjonalt, for senere eksport, men også utvikling sammen med våre nære allierte. Allerede pågående forskningsprosjekter i Det europeiske forsvarsfondet og i NATO-sammenheng vil kunne være bidrag for å sikre Norge moderne kapabiliteter både for nasjonal og internasjonal benyttelse.
- **Forskning og utvikling:** Satsing på forskning og utvikling er etter vårt syn avgjørende for å utvikle Forsvarets egne evner. Norsk forsvarsindustri bidrar med oppdaterte produkter og systemer som dekker spesielle nasjonale behov og dermed sikrer nasjonal forsvars- og forsyningsevne. En forutsetning for dette er at norske forsknings- og utviklingsmiljøer evner å være innovative og utvikle nye produkter med ny teknologi. Norsk forsvarsindustri har de senere årene hatt en positiv utvikling med

økt eksport, og er verdensledende innenfor enkelte nisjer. De fleste eksportsuksessene - som luftvern og missiler, har sitt utspring i norsk teknologiutvikling gjennom et trekantsamarbeid mellom forsvarssektoren og industrien. Dette er utvikling som gjerne går over flere tiår og krever langsiktige investeringer i forskning og utvikling før man ser resultater gjennom produksjon, salg og eksport. Disse resultatene krever langsiktighet og forutsigbarhet for å opprettholde og forsterke bedriftenes egne investeringer og ikke minst omfanget av FOU-aktiviteter som gjennomføres i samarbeid med forsvarssektoren. Det er derfor avgjørende at myndighetene følger opp den forsvarsindustrielle strategien når det gjelder FOU-satsning.

- **Investeringsprosessen:** I investeringsprosessene og i praktiseringen av anskaffelsesregelverket vises det etter vårt syn liten vilje – og kanskje også evne - til å utnytte handlingsrommet som bl.a. EØS avtalens artikkel 123 og unntaksbestemmelsene i Forskrift om forsvars- og sikkerhetsanskaffelser (FOSA) åpner for. Mulighetene for å gjennomføre raskere prosesser og til å prioritere nasjonale industrihensyn er til stede og bør prioriteres høyere. Vi savner en større bevissthet og litt større mot fra norske myndigheter her. Prioritering av nasjonale industrihensyn er for øvrig noe vi møter i nær sagt alle markeder vi opererer i. Det må legges til rette for at anskaffelsesmyndigheten praktiserer regelverket så man ikke hindrer eller vanskeliggjør samarbeid mellom forsvarssektoren og nasjonal industri.
- **Romfart:** Innenfor romfart er Forsvarets samarbeid med industrien og andre land særlig viktig. Satellitter går i bane rundt jorden og dermed tilbringer de mesteparten av tiden over andre lands territorium. Mye satellittkapasitet kan også anvendes både for militære og sivile formål (kommunikasjon, maritim overvåking osv.). Begge disse forholdene gjør at det er naturlig at flere land og aktører i hvert land kan dele på kapasiteten og dermed dele kostnaden. Norsk industri, inkludert Kongsberg Defence & Aerospace har verdensledende kompetanse på småsatellitter og på bakketjenester. Ved et tett samarbeid kan norsk romindustri ta fram verdensledende kapasiteter for det norske forsvaret, som industrien også kan selge til sivile aktører og andre land. Dermed kan Forsvaret få avanserte kapasiteter innenfor en forsvarlig investering. I denne sammenhengen er det også nødvendig å være oppmerksom på at EU er i ferd med å lukke sine romprogrammer av sikkerhetsmessig

betydning til å kun være tilgjengelig for EU-land. Vi er allerede utestengt fra EU sitt program for sikker datakommunikasjon (IRIS2). Det er viktig at norske myndigheter sikrer norsk deltagelse i EUs sikkerhetsrelaterte romprogrammer.

- **Oppsummering:** Vi støtter kommisjonens hovedbudskap om at Norges forsvarsevne i dag ikke er i samsvar med utfordringsbildet, og vi slutter oss til de overordnede anbefalingene om en økt ambisjon og en økonomisk opptrappingsplan for å styrke forsvarsevnen. For å nå disse ambisjonene må samarbeidet mellom forsvarssektoren og forsvarsindustrien og annet næringsliv videreutvikles og styrkes, samtidig som planlegging og gjennomføring av utviklings- og investeringsprosjekter og øvrige anskaffelser forenkles og effektiviseres. Vi takker for anledningen til å dele vårt syn på Forsvarskommisjonens rapport – som et innspill til kommende langtidsplan for forsvarssektoren, og er parat til å bidra med utfyllende informasjon dersom det er ønskelig.